

00894

Öel. (Ref.)
Sv. 10.
E. x. A

B 745/44

B. IV.

7
Inkrollstäden

Mord

Utförlig Berättelse

om

UPPTÄCKTEN och FÖRLOPPET

så väl af de

Inbrottsstölder

och

Mord,

*som natten mellan 22 och 23 April
1819 föröfvades i Stockholms
Norra Slagtarhus,*

som ock

*af den Mordgerning, som den 31
Juli s. å. blifvit begången vid
öfre Badstugugatan på Sö-
dermalm.*

STOCKHOLM 1819,

hos A. M. Strinnholm.

Urolig berättelse

om

UPPTÄCKTEN och FÖLLOPPET

af 741 af de

Indriottsöfver

och

MORD

Detta händelse mellan de och 27 April
1813 i förordet i Stockholm
När det gäller

och

af den Mordet, som den 21
Juni i lifvet begånget vid
af den Högskolan på de
Lärarna

STOCKHOLM 1813

hos A. M. Söderholm

H

+ o o o o o o o o o o o o o o o o +

Ett år var ännu icke förlupet, sedan Kryddkramhandlaren Daniel Nisser blef mördad i sin egen bod, vid en af de mest besökta gator i hufvudstaden, under gudstjensten Pingstdagen den 17 Maj 1818, då en dylik nidingsgerning, föröfvad i Stockholms Norra Slagtarhus, i anläggningen lika djerf, i utförandet lika lycklig, bland hufvudstadens invånare väckte fasa och bestörtning. Begge dessa inbrottsstölder och mord syntes hos gerningsmännen utmärka öfning och skicklighet i handtverket, kall och mogen öfverläggning vid utförandet, försigtighet och varsamhet efter begången våldsgerning. I ett land, der röfvarband äro okända, enskilte stråtröfvare och banditer lika obekanta, åtminstone högst sällsynta, der ej mindre nationens karakter, än goda lagar, en vis och faderlig regering och nitiske embetsmän samfält bidra till att trygga allmän och enskilt säkerhet, kunde sådana händelser som dessa icke annat än väcka den största uppmärksamhet, ännu mer, då man fruktlöst hoppats se Nissers mördare ertappas och öfverlemnas till lagens straff, och, oaktadt de mest vidsträckta och noggranna efterspaningar, en rund tid förgick,

innan upphofsmännen till inbrottsstölder-
na och mordet i Norra Slagtarhuset kunde
upptäckas.

Den berättelse här meddelas om sist-
nämnde inbrottsstölder och dervid be-
gångne mord, hvad som i afseende derpå
tilldragit sig före, under och efter de
samna, grundar sig på de upplysningar,
den hittills hållne ransakning i detta mål
gifver vid hand.

Om morgonen den 23 i April månad
innevarande år, då på vanlig tid kl. half
till 6 tvenne af norra Slagtarembetets ge-
sällar (Vesterberg och Sandberg) nedkom-
mo till Norra Slagtarhuset och klappade
på dörren till Vaktkarlen Peter Apels
rum, en liten skrubb i förstugan till Slag-
tarhuset, för att tillsäga honom att efter
vänligheten öppna dörrarne, hördes ini-
från en matt röst, som ropade till dem:
kom in! Då först märkte de, att dörren
var oläst och endast löst tillsluten; de
gingo in, och funno Apels hustru liggan-
de i sängen, klädd, sårad med knifstyng
i halsen och öfverhöljd af blod. Bestörte
sporde de henne till: hvad der å färde
varit? Derpå hon svarade med matt och
föga fattlig röst: *här står illa till. Mör-
dare! Tjufvar!* De, förskräckte skyndade
ut och insprungo i Slagtarhuset, hvars

dörrar funnos olästa. Der sågo de f. d. Gardisten Peter Apel, norra Slagtarhusets vaktkarl, mördad ligga på golfvet några alnar från dörren, i lötta linnet och med afskuren strupe. Betagne af förskräckelse hastade de tillbaka ut på gatan, der de mötte en af Slagtarhusets drängar (Ericson), för hvilken de omtalte hvad de sett, hvarpå denne genast begaf sig in. Vid inträdet i förstugan hördes hustrun Apel ropa till honom: *vill ni mörda mig?* och på hans tillfrågan: *hvad der för sig gått?* svarade hon: *Tjufvar!*

Sedan efter en kort stund någre Slagtare jemte flere drängar tillstädes kommit, förfogade sig alla åter in. Då var hustrun Apel död. Ellofva slagtarbodar funnos uppbrutne, penningar bortstulne till ett betydligt belopp och hundarne sysselsatte med att förtära de åt dem framkastade köttstycken.

Den rysliga händelsen anmäldes strax hos Kongl. Öfverståthållarembetet, hvarpå Herr Underståthållaren och Riddaren af Vannqvist genast klockan 6 på morgonen begaf sig till Slagtarhuset, tog kännedom af lokalen, fann i Apels rum tvenne långa, blodiga knifvar, sådana som Slagtarne vanligen nyttja, den ena vid hufvudgården, den andra i sängen, den ena ny med

breddt blad, den andra gammal och rostig med smalt blad och mera spetsig mot udden; förhörde sedan på stället dem som först ankommit till Slagtarhuset, hvilka afgåfvo den berättelse som till innehållet redan här ofvanför är upptagen; besörjde om läkares tillkallande att besigtiga de döda kropparne, samt anmante ledamöterna af norra Slagtarembetet att strängeligen undersöka, hvilka af deras drängar förlöden natt varit borta från sina boningsställen, genast derom meddela underrättelse, tillika uppgifva om de kände några sådane personer som för denna gerning kunde misstänkas, samt sluteligen inlemnå noggrann förteckning på hvad från hvar och en af dem blifvit bortstulet. Så snart denna förteckning inkommit, utfärdades genast om mordet och stölderna allmän kungörelse, som samma dag meddeltes hufvudstadens invånare genom trumslag, den följande genom bladet Dagl. Allehanda och påföljande Söndag upplästes i kyrkorna. Då man kunde förmoda, att i anseende till de vid stölden begångne mord, flere sedlar tilläfventyrs kunnat blifva flackade med blod, åtvarnades hvar och en att vid penningars mottagande derå fästa uppmärksamhet samt i öfrigt hafva ett vaksamt öga på alla de omständigheter

och vid ansvar gå Öfverståthållarembetet tillhanda med alla de upplysningar, som på något sätt kunde bidra till banemännens upptäckande. Dels samma dag, dels nästpåföljande postdag afgick enahanda Kungörelse så väl till Riksståthållaren i Norrige som till alla Konungens Befallningshafvande i Sverige, för att öfverallt i begge rikena allmängöras.

Bland Öfverståthållarembetets första göromål var, att förekalla och afhöra de personer, som troddes kunna meddela några till upplysning i denna sak landande underrättelser. I denna afsigt uppkallades de brandvaktssoldater, som denna natt haft vakt i trakten af N. Slagtarhuset; men af dem kunde inga upplysningar erhållas; det ena paret, som vid pass kl. half till 12 patrullerat i nämnde trakt, hade, då de förmärkt all ting tyst, icke gått ända fram, utan midt för fiskargången vid norra ändan af Slagtarhuset tagit af till vester, gått förbi f. d. Peckelinska Huset och så vidare fram till Blasieholmstorget; det andra paret, som vid pass kl. half till 2 varit helt nära norra ändan af Slagtarhuset, hade derstädes icke förmärkt något buller eller upptäckt något ljus. Deremot förtäljde en Krögerska, som bor inunder Slagtarhuset åt sjösidan, att hon

om natten hört ett starkt gående derstädes fram åt gången jemte något som liknat ett knakande och bullande; hon hade derföre väckt sin man, men då han icke velat uppstiga, och hon sedan framgått till fenstret och väl i början tyckts märka någon gå derutanföre, men strax åter funnit allt stilla och hundarne i Slagtarhuset äfven tyste, hade hon förmodat att det icke kunnat vara någon annan än Apel eller hans hustru som förorsakat bullret, hvarföre hon ej vidare bekymrat sig derom. Trenne Norshåfvare, som samma natt varit ute, berättade, den ene, att han, som håfvat efter nors vid stadens brygga, vid pass kl. 12 i Slagtarhuset hört ett buller likasom af stolars eller bords ramlande och derjemte ett otydligt rop; men ehuru en liten hund, som han medhaft, under tiden skällt och tjutit, hade han dock icke kommit att derå fästa någon uppmärksamhet, utan kl. 1 på slaget begifvit sig hem; de andre, att de, som fiskat i hamnen nedanför Slagtarhuset, hört derstädes vid pass kl. 12 ett anskri, men osäkre, om det härledt sig från människor eller hundar, hade de icke gifvit akt derpå, utan strax efter kl. 1 begifvit sig hem, utan att blifva något varse som kunde väcka misstankar. En Volontaire, som sam-

ma natt postat vid Skeppsholmen, och en Gardist som postat vid Kongl. Logården, förmälte, den förre, att han vid pass kl. 1 från sin post vid Skeppsholmsvakten förmärkt 3:ne karlar i en så kallad snibbbåt komma från södra landet och ro till N. Slagtarhuset, der de landat, men hvad de sedan företagit sig och huru de varit kläddes, hade han i anseende till mörkret icke kunnat skönja; den sednare, att han, som mellan kl. 2 och 4 postat på trappan vid Logården, vid pass kl. 3 på morgonen förmärkt 3:ne karlar, klädde i korta tröjor och en af dem i hvita långbyxor, bärande flere knyten och påsar, från flottbryggan vid Slagtarhuset nedstiga uti en snibbbåt, med skyndsam rodd fara söderut mellan de midt emot Skepps- och Castelholmarne liggande fartyg, der han förlorat dem ur sigte, men litet derefter hade han förmärkt ett af dessa fartyg, som varit en galeas, hissa segel och begifva sig ur hamnen.

I anledning af denna berättelse sändes genast Police-betjening att i följe med samma Gardist, som sett karlarne och båten, begifva sig om bord på de å strömmen liggande fartyg, der efterfråga, om någon eller några af besättningarne samma natt varit i land, hvilket fartyg på

morgonen afseglat, och huruvida de ännu kvarliggande innehade någon båt lik den, som Gardisten sett ros ut från slagtarhusbryggan. Det skedde, men der vid utröntes, att samtliga besättningarne om natten varit om bord, att ingen af de kvarliggande fartygen innehade någon snibbåt, och hvad det afseglade fartyget beträffade, kunde om det samma ingen upplysning erhållas, utom hvad en Styrman visste berätta, att hanssettet utmed honom liggande fartyg, som varit försedt med en så kallad snibbåt, vid pass kl. 3 afsegla, men hvilken det tillhörde eller hvar det seglat, kände han icke. Genast ej mindre från Sjötulsvakt - contoiret än från Hamncapitainen infordrades underrättelse, hvilka fartyg samma natt utpasserat; och då från stadens utvisitationscontoiret meddeltes, hvilka derstädes de sista dagarne blifvit utvisiterade, samt med visshet uppgafs, att en Skeppare vid namn Lindblad, destinerad till Nyköping, samma natt afseglat, affärdades strax skrifvelse till Konungens Befallningshafvande i Nyköping, att vid nämnde skeppares framkomst låta undersöka, om de på hans fartyg befintliga personer omförmälte natt varit om bord, huruvida de voro försedde med penningar utöfver hvad deras stånd och

villkor troligen kunde medgifva samt om i öfrigt några till misstankar ledande omständigheter mot dem företedde sig.

Medan detta förhades och man inom hufvudstaden sökte förskaffa sig alla möjliga upplysningar, beordrades en del af Policebetjeningen att afgå till de närmast omkring staden belägne hviloställen, krogar och gästgifvaregårdar; andre att begifva sig till Lidingö, Dalarö, Vaxholm och Grisslehamn, med ordres att äfven förfoga sig vidare till Åland, Finland eller andra ställen efter omständigheterna, öfverallt anställa noggranna efterspaningar, anmäla de begångna mordena och stölderna, med anmaning till Krono- och Tullbetjenter samt hvar och en annan, att med uppmärksamhet följa de förekommande omständigheter, som kunde leda till mördarnes upptäckande.

Då man tillika erinrade sig, att en från 2:dra Lifgardet utstruken vanfrejdad Gardist vid namn Sjöberg eller Skotte, hemma på Åland i Kumlinge socken, förledit år i Stockholm begått flere grofva inbrottsstölder, derföre blifvit häktad, men under den vidlyftiga ransakningen fått tillfälle begifva sig på flykten; då man derjemte hade sig bekant ej mindre denne

Skottes kända våldsamma sinnelag och vans vid grofva brott, än ock att hans matmoder, en bonde-änka i Kumlinge socken, det föregående året på sin skuta i Blasieholms-hamnen mottog och till land afförde en myckenhet silver och andra persedlar, dem Skotte stal om nätterna, afvensom man visste, att denne noga kände både det norra och södra Slagtarhuset, helst han i det sednare begått en djerf och grof inbrottsstöld, ansåg man det möjligt, att denne samme man äfven detta år likasom förra året kunnat smyga sig hit och begått de nu föröfvade mordnen och inbrottsstölderna i N. Slagtarhuset samt sedan åtföljt Kumlinge skutan, som möjligen samma natt från staden afseglat, hvilket dock icke med visslet kunnat utrönas. Derföre befalltes tvenne Policébetjenter att ofördröjligen begifva sig till Aland och Kumlinge socken, och en Corporal af 2:dra Lifgardet, som noga kände Skotte, beordrades att dem åtfölja. De försågos med pass äfven af härvarande Kejsarl. Ryska Ministern, som beredvilligt lemnade tillstånd att gripa Skotte, hvar helst han inom Aland eller Finland träffades.

Man stannade ej vid dessa åtgärder, Utom den uppmaning som till hufvudstadens samtliga invånare utgått, anmodades sarskili genom skrifvelse Öfver-Commen-

danten i Stockholm och General-Adjutan-
 ten för flottorna, att så väl låta efterfrå-
 ga, om någon bland manskapet vid de i
 staden varande garnisonsregementen ifrå-
 gavarande natt vistats utom sina bonings-
 ställen, och i detta fall hvarest de sig då
 uppehållit, som ock att från regementen
 befordra anmälan af alla derstädes fö-
 rekommande omständigheter, som kunde
 leda till några upplysningar. Ledamöter-
 ne af norra Slagtarembetet uppkallades
 samtliga med alla sina drängar och ge-
 säller och förhördes hvar för sig öfver alla
 omständigheter, som möjligen kunde gifva
 någon upplysning. På de frågor som kort
 förut skriftligen blifvit öfverlemnade till
 deras besvarande, nemligen: 1) "hvilka
 af deras folk detta eller förledit år från
 dem afflyttat? 2) om några misstänkta
 personer från Åland, Finland eller andra
 ställen nyligen varit i Slagtarhuset synlige
 eller med tjenstefolket haft någon befatt-
 ning? 3) om några knifvar derstädes
 nattetid vanligen ligga framme, och 4)
 om någon saknat endera eller begge af
 de knifvar, som blifvit funne i sängen
 hos den mördade hustrun Apel?" lemna-
 des till svar: "att någon ändring i afseende
 på tjenstefolkets afflyttning icke skett vi-
 dare än den de vanligen hos Öfverståhå-

larembet anmäla; att man inga fremmande eller misstänkta personer i Slagtarhuset blifvit varse; att knifvar derstädes om nattetid vanligen icke ligga framme, och att ännu icke hunnit utrönas, huruvida de i frågavarande tillhörde någon af deras folk eller icke." De uppvisades då i Vira bruks försäljningsmagasin, der slagtarne vanligen köpa sina knifvar, och man fick upplyst, att den nya var af Vira bruks tillverkning, men om den samma var köpt i magasinet eller ej, kunde icke med säkerhet uppgifvas, dock hade på en tid af 14 dagar der ingen knif blifvit köpt. Derpå gjordes efterfrågan så väl i norra som södra Slagtarhuset, om och hvilka Slagtare eller deras drängar dessa sednare veckor tillhandlat sig knifvar i nämnde magasin; men ingen annan upplysning erhöles, än att i N. Slagtarhuset inga knifvar på längre tid blifvit köpta, deremot i det södra fem, men hvilka alla funnos i behåll.

Under saknad af minsta spår eller ledning till banemännens upptäckande, vidtogos ännu ytterligare de mest kraftiga mått. Af Parmmätarnes i Stockholm förda journaler och andra underrättelser inhämtades, att flere båtar och skutor, dels samma natt som mordet begingos, dels sedermera laggt ut från staden utåt skärgården. Till följe

deraf utsändes flere af police-betjeningen, en del med antydelse att afgå till Norrtelje och så val hela kusten utåt som i nämnde stad anställa de noggrannaste efterspaningar, men i synnerhet göra sig underrättade, om på de farkostar, som sedan den 25 April dit från Stockholm ankommit, penningar eller annat misstänkt gods vore befintligt; andre med enahanda ordres fingo befallning att begifva sig till de i skargården liggande öar. General Tull-Directionen anmodades genom bref, att ofördröjligen låta anbefalla Tullbetjeningen så väl inom hufvudstaden som i Landsorterna, att jemte den vanliga tillsyn som dem i tjensten åligger, äfven hädanefter i synnerhet fästa en noggrann uppmärksamhet på sådana personer, som sedan den 22 April från Stockholm afrest, och när ringaste upptäckt skedde, derom genast göra anmälan hos den närmaste embets- eller tjensteman, till hvilkens tjänst eller embete det hör att dervid taga befattning. Från Stockholms stora Sjö tull begärdes och erhöles noggrann förteckning på de fartyg, som sedan den 22 April från staden afseglat, och i stöd deraf anmodades genom bref från Kongl. Öfverståthållarembetet Konungens Befallningshafvande i Visby, Nyköping, Malmö, Carlskrona och Calmar,

jemte Consulerne i Bergen, Åbo, Petersburg, Riga, Lübeck, Hamburg, Amsterdam och Lisabon, att på de dit ankommande fartyg på tjenligt sätt anställa noggrann undersökning, och om någon upptäckt skedde, vid saken lägga den hand hvartill omständigheterna kunde föranleda. Svenska General-Consuln i Åbo Bruncrona, i anledning af ankomne skrivelser af den 23 April, så väl från Hans Excellence Statsministern Grefve von Engeström som från Kongl. Öfverståthållarembetet, anhöll hos Hans Kejsarl. Ryska Maj:ts Befallningshafvande i Åbo om dess embetes åtgärd till ifrågavarande mördares upptäckande; ordres afgingo genast till Kronobetjenterna på Åland, att hafva ett vaksamt öga på de från Stockholm ankommande personer. Sedan, då förhållandet med mordet och stölderna i så måtto var utredt, att det stulna kunde noggrannare uppgifvas, inlemnade samme General-Consul en Note till General Gouverneuren i Finland, med anhållan, att i de närmast till Stockholm angränsande Åbo och Nylands län kungörelse måtte få utfärdas och efterspaningar anställas.

Dessa så kraftigt och skyndsamt vidtagna åtgärder, ej mindre den uppmärksamhet denna sak ådragit sig från thro-

nen*), vittna, de förre om den verksamhet och det nit, hvarmed denna sak blifvit handterad af de embetsmän, som genom brottslingars snara befordrande till straff, genom främjande af ordning och skick så väsendtligen bidraga till vårt lugn, vår trefnad och vår säkerhet; den sednare om den omvårdnad vår gode Konung bär för lagarnas kraftfulla handhafvande och hans faderliga omsorg att bereda sina undersåtare den trygghet och säkerhet, hvarför meniskan ingick i samhälle och hvarför hon älskar sitt fädernesland och med glädje för det samma frambrär sina offer. Vi böra glädja oss att vi lefva i en stat, der vår allmänna och vår enskilda säkerhet, den ringares lika med den högres, så vårdas och aktas, att ett mord, begånget mot de ringaste personer, anses och behandlas såsom det gröfsta brott mot staten. Vi hafva sett i denna sak sådana mått tagas, att de lätt kunnat hafva den följd, om händelsen så fogat, att Vaktkarlen Apels och dess hustrus mördare blifvit gripne i Lisabons hamn.

*) Se Inr. Tidn. för den 19 Maj innev. år, deraf man finner, att Kongl. Maj:t befallt Justitiæ-Cancellern att ofördrojligen infordra underrättelse, hvad i målet blifvit tillgjordt och kunnat upplysas, samt förhållandet till Kongl. Maj:t i underdånighet rapportera.

Men ehuru vidsträckt, kraftigt och skyndsamt dessa åtgärder vidtogos, gingo dock banemännen ännu någon tid lösa och fria, emedan inga till upptäckt ledande upplysningar kunde erhållas. Inga personer funnos, kändes eller kunde upptäckas, på hvilka man kunde kasta några grundade misstankar. Den ofvannamnde Sjöberg eller Skotte, den ende hvilken man trodde sig kunna misstänka för dessa brott, oaktadt allt biträde af Ryska kronans embets- och tjänstemän, efterspanades förgäfvets, endast några persedlar, dem han året förut stulit i Stockholm, anträffades på Fiskö, den yttersta skärgården af Aland, och lemnades i förvar till Länsmannen i Kumlinge socken. Väl uppkallades och förhördes många andra personer; en del, som blifvit uppgifne att ifrågavarande natt hafva varit borta från sina hemvist; somliga, hos hvilka efter uppgift större penningetillgångar funnits, än deras stånd och villkor förmodades kunna medgifva; andre, som fällt yttranden, hvilka syntes innebära någon närmare kännedom af mordet; åter andre, som okände eller utan stadigt hemvist eller någon viss befattning här anträffades; men då vid genast anställda förhör och undersökning de mot dem fattade misstankar ej bekräftades eller styrktes af

några ytterligare anledningar, kunde af aktning för den personliga säkerheten ingen vidare åtgärd mot dem företagas. Samtliga ledamöterna af norra Slagtarenbetet, uppkallade och tillfrågade, kunde inga underrättelser meddela eller några upplysande omständigheter uppgifva, de lemnade hvar för sig sitt folk goda vittnesbörd. Deras drängar och gesäller likaledes uppkallade, så väl de som bodde hos sina mästare som äfven de öfrige, företedde alla samteligen skriftliga betyg, att de varit hemma natten mellan den 22 och 23 April, och sanningen och rättigheten af dessa betyg bekräftades vid den nogare spaning och efterfrågan derom gjordes. En af de i sängen uti Apels rum funne knifvar, nemligen den gamla, hade väl blifvit igenkänd, dock utan att denna omständighet kunde leda till någon upplysning; dess egare, en Slagtargesäll, hade förleden höst lånt densamma till en af sina kamrater, utan att den återfå; denne åter hade sedermera qvarglömt den i en af gångarne i Slagtarhuset, och förmodade han, i hvilken förmodan äfven samtliga Slagtarne instämde, att Vaktkarlen Apel der funnit den, inburit den i sitt rum, hvarest den blifvit liggande, då den såsom gammal, oduglig

och af föga värde icke af någon efterfrågades. Lika fruktlöst aflupo de mera vidsträckta och aflägsnare spaningarne. Från Konungens Befallningshafvande i Nyköping ankom skrifvelse, att uppdraget i afseende på skepparen Lindblad blifvit fallgjordt, men icke de ringaste anledningar till misstankar hade företett sig. Från de öfrige Befallningshafvande i riket, ej mindre från Consulerne, äfven från de mest aflägsne, hafva skrivelser ankommit af enahanda innehåll och enahanda berättelse, att deras undersökningar icke medfört några hvarken till upptäckt eller ens till några misstankar ledande resultat. De till Norrtelje utsände Police-betjenter hade genomrest kusten deromkring, öfverallt äfven i Norrtelje stad verkställt de noggrannaste efterspaningar; de ut till skärgården beordrade på lika sätt besökt öarne Vindön, Ingarön, Rindön m. fl., allt utan framgång. Andre hade begifvit sig till Dalarön, under vägen kungjort mordet och stölderna på alla gästgifvaregårdar, värdshus och näringsställen; en del hade verkställt särskilta resor till Rotebro, Fittja och Barkarby gästgifvaregårdar, till Skurö färja, Lidingö samt alla lägenheter kring Ladugårdslandet; åter andre hade sjöledes begifvit sig till Vaxholm och Vermdön,

på ditresan besökt Dalarön, södra och norra Långholmarne vid Penesundet samt alla de ställen, der några upplysningar förmodades kunna erhållas; på återresan en del passerat Askrike fjärd, besökt Hago samt de på begge sidor om farvattnet Värtan liggande socknar jemte Lidingö, andre från Penesund tagit landvägen genom Ryds socken, förhi Rydboholm, Lottingekrog, Enstad m. m. Dessa resor och spaningar företogos strax och skyndsamt, så att på en gång alla kringliggande trakter i en hast genomspejades och genomrestes i olika riktningar, öfverallt utdeltes och kringspreddes Öfverståhållarembetets kungörelse, och en och hvar uppmanades att fästa en noggrann uppmärksamhet vid allt som på något sätt kunde bidra till upplysningars erhållande. Under dessa spaningar ertappades vid Furusund tvenne förrymde Artillerister, som strax infördes, före kallades, och befunnos hafva natten mot den 21 April från Stadsgårdshamnen stulit en båt och begifvit sig på flykten; de öfverlemnades till krigsrätt. På Vermdön i Tönninge gård upptäcktes och tillvaratogs en betydlig mängd persedlar, som dels detta dels förledit år blifvit stulne på åtskilliga ställen i Stockholm; den redan förut för stöld straffade drängen Könsberg

greps på stället, hans då frånvarande husbonde Båtskepparen Lindström, delaktig i stölden, ertappades vid Hornstull, äfvensom kort derefter dess moder, som under visitationen i Tönninge tagit flykten genom fenstret och i en båt öfverfarit till Ryds socken. Men det man med dessa resor hufvudsakligen åsyftat, upptäckandet af banemännen till mordet och stölderna i Slagtarhuset, förblef utan framgång.

Märkbar och besynnerlig var den stridighet, som yppades mellan den tillkallade Läkarens intygande och deras som om morgonen den 25 April först ankommit till Slagtarhuset. Desse, såsom redan är omförmält, berättade, att hustrun då ännu var vid lif och talade. Läkarens besigtningssattest åter innehöll, att begges, både Vaktkarlens och dess hustrus, sår voro genast och oundvikligen dödande, och att det icke var troligt, att hustrun Apel, sedan hon undfått knifstyngnen, kunnat tala, såsom Slagtardrängarne uppgifvit. Desse blefvo derföre å nyo förekallade och förhörde, men då de enstämmigt påstodo sanningen af deras första berättelse, och deras husbönder dessutom lemnade deras frejd och uppförande det bästa vitsord, måste denna stridighet mellan läkarens

och förenämnde personers uppgift lemnas
oupplöst.

Ännu hade icke det ringaste spår le-
dande till något slags upptäckt kunnat
uppspanas, då den 19 Maj i portgången
till Ofverståthållarembetets sessionsrum en
anonym billet upphittades, upplästes, och
innehöll: att Cavalierskusken E. Calanders
hustru Christina Calander, som vid Haga
idkade näringsrörelse, formentes innehafva
ett af de guldur, som i Slagtarhuset blif-
vit bortstalne. Ehuru vigtig denna anvis-
ning sedan blef såsom befunnen icke o-
grundad, kunde dock på en så lös angif-
velse ingen annan åtgärd vidtagas, än att
Police-betjening sändes till Haga, för att
på tjenligt sätt söka utforska, huruvida
denna uppgift egde grund eller ej. Resul-
tatet deraf blef, att de förvissat sig derom,
att hustrun Calander hvarken egde något
guldur eller hade något sådant hos sig pant-
satt; men deremot hade de vid betalnin-
gen af sin förtäring erhållit tillbaka genom
vexling en blodig 8 sk. sedel, dessutom
fått underrättelse, att 2:ne personer dagen
föret af samma Krögerska bekommit blo-
diga sedlar. I stöd af denna upptäckt an-
hölls hos Ståthållaren på Haga om till-
stånd att anställa visitation hos Calanders
hustru; det beviljades och i närvaro af ett

utaf bemälte Ståthållare tillförordnad om-
bud visiterade man på det noggrannaste
både i hennes rum och uthus, men i pen-
ningar anträffades endast 30 R:d. B:co, hvar-
ibland en blodig 12 sk. sedel, för öfrigt
ingen ting som kunde anses misstänkt utom
en thesked, på hvars baksida de förra bok-
stäfverna syntes utskrapade och andra i
stället graverade. Med hennes tillstånd
tillvaratogs denna sked, uppvisades i Slag-
tarhuset, men igenkändes icke af någon.
Emellertid hade man på denna Krögerska
ett vaksamt öga.

Nära tvenne månader hade redan för-
gått under fruktlösa efterspaningar, man
började redan i allmänhet tala och tro,
att det tilläfsventyrs skulle lyckas gernings-
männen till inbrottsstölderna och mordet
i N. Slagtarhuset likasom Kryddkramhand-
laren Nissers mördare att undgå lagens
straff, och man fruktade att samme vålds-
verkare och andre med dem af denna fram-
gång skulle uppmanas till flere dylika brott,
då äntligen genom nyssnämnde Kröger-
skas gripande på skäligen misstankar den 14
i Juni månad, den önskade upptäckten kort
derefter gjordes. Hon infann sig på
nämnde dag hos en Juvelerare vid namn
Sturm och utböd till salu en charnière
till ett guldur. Men just den försigtighet

hon brukat för att undgå misstankar, tjenste endast att ännu mera öka dem. Hon hade nemligen sönderklippt charniern och bortskurit stämpeln. Detta väckte Juvelerarens uppmärksamhet, Police - betjening öfersändes, hustrun Calander uppfördes till Police - Kammaren, hennes man tillkallades äfven, de förhördes hvar för sig, och begge förde i början sin talan sålunda: "att hon, Calanders hustru, hade för ungefär 3:ne år tillbaka på en resa mellan Norr- och Söderköping, hittat invecklad i ett papper guldcharniern så sönderklippt, som då den fråntogs henne." Men sedermera frångingo begge denna ut-sago, och föregåfvo: hon, att hon funnit charniern liggande på sitt bord i förstugan till hennes rum i Haga, inlindad i ett till henne adresserat papper, och på bordet följande ord skrifna med krita: *ingen nämnd och ingen känd; der ingen är begrafven, kan ingen uppstå, och en död kan ej gapa*; hon tillade, att hennes man, för hvilken hon icke omtalt denna händelse, ej egt den ringaste kunskap om guldcharniern, förrän han till Kongl. Öfverståthållarembetet uppkallades, då hon undertiden fått tillfälle meddela honom, hvad hon derom ärnade uppgifva; han åter, äfven frångående sitt förra tal, för

klarade, att han om guldcharnierns åtkomst icke egde den ringaste kunskap, men han hade af sin hustru blifvit ombedd att vid frågan om något sådant föregifva, att hon hittat det på sätt förut nämndt är. Emellertid anställdes visitation i hans rum, men der träffades endast 28 R:d. B:co i penningar och för öfrigt ingen ting misstänkt. Deras tjenstepigor uppkallades, hördes, och förklarade: att de, i tjänst hos hustrun Calander sedan förleden höst, under den tiden icke förmärkt hvarken henne eller hennes man (som vanligen kom ut till Haga en gång i veckan) innehafva guld- och silfverpiccer vidare än vanligt, ännu mindre någon ting misstänkt. Calander och hans hustru togos dock i förvar i anledning af de starka misstankar som mot dem förekommit. Dagligen hämtades de till förhör, man hade all möda ospard att bringa dem till bekännelse, dem gjordes de mest bevekande föreställningar, men fruktlöst, till dess på eftermiddagen den 24 Juni Öfvergevaldigern Titz, känd för sin drift och sin under en mångårig tjenstetid förvärfvade skicklighet i tjensten, anmälte att Calander syntes visa någon ånger och benägenhet till bekännelse. Herr Underståthållaren och Riddaren af Vannqvist begaf sig

då genast till fängelset, åtföljd af Notarien G. Lodin, som vid denna undersökning hos Kongl. Öfverståthållarembetet fört Protocollet.

Först företogs förhöret med mannen. Han förmantes med de mest bevekande ord, att genom en upprigtig bekännelse lätta sitt samvete och söka vinna försoning hos Gud och människor för de brott han trohigen föröfvat. Calander var mycket upprörd, erkände att han var delaktig i mordet och stölderna i Slagtarhuset, förtäljde förloppet deraf och uppgaf som medbrottslingar Drängen Peter Böberg, i tjänst hos Enkefru-Directeurskan Hagbom, samt hans broder Slagtargesällen Carl Böberg, i tjänst hos Slagtaren Falk. Efter Calander förhördes särskilt hans hustru. Hon fortfor, oaktadt alla de föreställningar henne gjordes, att ihärdigt neka till all vettskap om hennes mans brottslighet, ännu mer att hon sjelf hade något slags delaktighet deri; men då hennes man tillkallades, och han i hennes närvaro upprepade sin förra bekännelse, vidgick äfven hon omsider, att hon om alltsammans egde kunskap på sätt mannen uppgifvit; hon berättade, att hon lösbrutit boëterna af de stulna gulduren och kastat dem i Norr-

ström, men verkena i sjön vid Haga, silfret hade hon förvaradt i en coffert, som stod i en af hennes grannars kök och således vid visitationen icke kunnat upptäckas; guldcharniern, i synnerhet sedan hon sönderklippt den samma, hade hon icke trott kunna leda till någon upptäckt.

Så snart Calander och hans hustru gjort denna bekännelse, och den förres medbrottslingar derigenom blifvit kände, togos genast mått och steg till deras häktande. Samma dag, midsommaraftonen grepos Peter och Carl Boberg, den förre vid dess matmoders, Enkef. Direct. Hagboms sommarställe på Kongl. Djurgården, den sednare hos sin husbonde Slagtaren Falk.

Dessa begge bröder, den ena 24 den andra 30 år gammal, äro födde i Bona gästgifvaregård nära Eksjö stad i Jönköpings län; deras föräldrar och tvenne deras bröder lefva ännu; föräldrarne och den ena brodern bo i Jordans torp, der deras fader är Rusthållare; den andra brodern är i tjänst hos en Cornett vid namn Brunnus.

Bland de personer, som under de långa efterspaningarne på gifna anledningar till misstankar blifvit uppkallade och förhörde, hafva äfven bröderne Carl och Pe-

ter Boberg varit. Man hade hos dem för-
 märkt större penningetillgångar, än deras
 stånd och villkor förmodades kunna med-
 gifva. I synnerhet hade den ena af dem,
 C. Boberg, förärat sin fästeqvinna betyd-
 liga skänker äfven af penningar, samt dess-
 utom till en af sina kamrater haft besynnerli-
 ga utlåtelser, såsom: "vill du vara mig trogen,
 skulle vi kunna göra att vi bärgade oss
 och till och med fingo oss ett stenhus."
 Men begge bröderne hade förut haft den
 försigtighet, att äfven från andra håll
 upptaga penningar, så att om deras större
 tillgångar väckte uppmärksamhet, någon
 grundad förevändning skulle kunna företes
 och alla misstankar afvändas. Således när
 de af förekomne anledningar till misstan-
 kar uppkallades och förhördes, förklarade
 P. Boberg, att han af sin matmoder årlig-
 gen undfår mat, husrum och kläder samt
 100 Rdlr. i penningar, och att han af de-
 na summa nu för kort tid sedan uttagit en
 stor del. Hans broder C. Boberg förmälte,
 att hans anförde yttrande till dess kamrat
 icke till orden och meningen så varit som
 man uppgaf, utan ungefär sålunda: "att om
 vi arbeta, skola vi kunna förskaffa oss bärg-
 ning och kanske förtjena oss hus." Hvad
 åter beträffade de penningetillgångar man
 hos honom förmärkt, förklarade han, att

han kort förut af sin lön utbekommit 50 R:d., dessutom sistledne höst genom hemslagt förtjenst 80 R:d., och nyligen af en annan Slagtardräng undfått något penningar till låns, dervid han tillika anmärkte, att den penningesumma äfvensom större delen af de skänker hans fästegvinna af honom bekommit, hade blifvit henne förärade före den 22 April, således innan mordet och stölderna i Slagtarhuset begingos. Då vid närmare efterfrågningar, som genast gjordes, alla dessa uppgifter befunnos sanna och rigtiga, sedan man dessutom ej mindre hos P. och C. Boberg än hos den sednares fästmö anställt behöriga visitationer utan att träffa det ringaste af misstänkt beskaffenhet, och begge bröderne tillika företedde både sitt husbondefolks och sina tjenstekamraters betyg, att de natten mellan den 22 och 23 April varit hemma, måste de mot dem fattade misstankar falla, då de saknade all laglig grund.

Nu tidigt på morgonen den 25 Juni, dagen efter deras häktande på Calanders angivelse, uppfördes de till Kongl. Polickammaren och förekallades hvar efter annan; först P. Boberg, som i början enständigt nekade sig hafva någon kunskap om, ännu mindre någon delaktighet i mordet och stölderna; han förblef vid detta nekan-

de, oaktadt han underrättades om Calanders bekännelse och allvarligen förmantes att tala sanningen; men då Calander förekallades och i hans närvaro förnyade sin bekännelse och bevittnade P. Bobergs delaktighet, yttrade denne utan särdeles märkbar sinnesrörelse: *att som det syntes vara gifvit, såsom hans ord follo, att de skulle gå till döden, kunde han väl bekänna, att han hade del i gerningen*, hvarpå han förtäljde hela förloppet. Efter honom förekallades hans broder C. Boberg, som i början ännu mera envist nekade till all både vettskap och delaktighet, men dock omsider, ännu samma dag, gjorde sin bekännelse, instämmande med de förras. Enligt dessa trenne missgerningsmäns, under särskilda förhör gjorde samstämmiga berättelse om de begångne mordnen och inbrottsstölderna, har förloppet deraf varit detta:

En dag i slutet af Febr. eller början af Mars, då C. och P. Boberg varit tillsammans, har den förre yttrat: *vi skulle kunna göra på något vis att vi bärgade oss*. Derpå föreslog han att stjäla i Slagtarhuset. Bröderne hade i början icke varit sinnade taga Calander med sig, utan deras broder Isac, hvilken de äfven underrättat derom, men som icke kunde deri

deltaga, emedan han skulle med sin husbonde resa till Skåne. De hade då öfverlaggt, om de skulle uppskjuta stölden till hösten, när deras broder återkom. Härtill hade denne svarat: *det må ni göra om ni vill, men jag tror ej att jag går med.* Då hade C. Boberg sagt: *visst skall du vara med,* med P. Boberg invände: *hvad är värdt att en sådan usling är med, han blir ju endast rädd.* De hade derföre vänt sig till Calander, som derom först underrättades af P. Boberg, när denne en dag mötte honom på Stortorget och sade till honom: "jag har något viktigt att säga dig, men som jag ej kan säga på gatan." De hade derföre ingått i en förstuga, der P. Boberg underrättade honom, att han och brodern ärnade stjäla på ett ställe, der mycket penningar skulle finnas, och önskade att Calander ville hjälpa dem. Denne hade då trott, att det ifrågavarande stället var något handelscontoir, derföre frågat hvilket contoir det var, men fått den underrättelse, att stölden skulle ske i N. Slagtarhuset, då Calander hvarken jakat eller nekat att vara dem följaktig. En tid derefter, när de alla tre varit i sällskap, hade C. Boberg gått ett stycke förut och tillsport Calander: "om brodern yttrat något till honom i en viss sak," och

då Calander detta jakat, har den förre sagt: *jag skall nog bestyra om jagten.* De hade derpå först öfverenskommit att stjäla, och C. Boberg har lofvat intala Apel att någon viss natt lemna dörrarne till Slagtarhuset olästa. Sedan under vidare öfverläggningar hade de äfven funnit nödigt, att Apel och hans hustru skulle mördas. Calander hade i början dragit i betänkande att i detta fall gå med; men P. Boberg har lofvat att ensam utföra gerningen, och C. Boberg har bevisat, att mordet var nödvändigt, emedan eljest, sedan stölden var lyckligen gjord, Apel såsom satt till vakt i Slagtarhuset, lätt kunde misstänkas, gripas samt nödgas erkänna, att han, af C. Boberg öfvertald, lemnat dörrarne till Slagtarhuset olästa, hvaraf lätt kunde följa, att de alla blefvo röjde. Man kom då enstämmigt öfverens om mordet och beslöt att det skulle ske med yxa och knif. Carl Boberg föreslog, att Apels döda kropp efter mordet borde nedsänkas med en sten om halsen i den förbi Slagtarhuset flytande ström, men hustrun lemnas liggande i sängen, på det när Apel saknades, han skulle misstänkas att hafva föröfvat mordet på sin hustru, brutit upp bodarne, stulit penningarne och derefter rymt. Detta åter afstyrkte P

Boberg af den orsak, att de derigenom skulle blifva för mycket uppehållne och hindrade.

Tiden utsattes först till natten mot Fredagen före Pingst, emedan i anseende till då inträffande tvenne helgedagar och de större upphandlingar som fördenskull måste göras, man förmodade att de mesta penningar måste finnas. Men sedan besinnade man, att nätterna den tiden på året blifva mera ljusa. Derföre ändrade de denna föresats och Söndagen den 13 April beslöts, att gerningen skulle samma vecka verkställas, natten mot Fredagen, emedan i anseende till då inträffande liqsidation man trodde att Slagtarne skulle medtaga och i bodarne lemna mera penningar än vanligt. Föregående annan Dag Påsk (12 April) hade C. Boberg i sällskap med Calander på f. m. begifvit sig till Slagtarhuset och på stället underrättat honom, hvilka bodar borde uppbrytas eller hvarest de mesta penningar funnos. Samma dag om aftonen kl. 9 hade alla tre åter infunnit sig der, ingått genom lilla Porten, genom mutor förmått Apel att uppehålla sig i sitt rum, då Calander undertiden med en jernspets som han medhaft, försökt huruvida densamma skulle kunna begagnas till bodarnes uppbrytande,

och funnit att detta utan svårighet kunde verkställas.

Efter sådana föregångne mogna öfverläggningar och sedan man öfverenskommit, att Carl Boberg, upphofsmanen och ledaren af hela denna anläggning, till undvikande af alla misstankar, så att ej ringaste spår och ledning till upptäckt måtte gifvas, skulle öfver natten ligga hemma hos sin mästare, och således sjelfva grävningen utföras af hans broder och Calander, har samme C. Boberg, efter dess egen bekännelse, om aftonen den 22 April derigenom lättat deras företag, att han vidtalt Apel att lemna porten som ligger vid sjösidan bredevid den så kallade gorrången öppen, i det han till honom yttrat: "det kommer 2:ne i qväll hit; låt dem slippa in att få något kött." Detta har Apel utan omsvep lofvat och därför erhållit 36 sk. samt dessutom, både han och hans hustru, 2:ne supar bränvin. Således då Peter Boberg och Calander kl. 11 om aftonen, utan att på vägen hafva mött någon menniska, ankommo till Slagtarhuset, den ene försedd med en yxa och en knif*), den andre med en på ändan

*) Denna knif hade han kort förut på begäran erhållit af sin broder att spjela stickor med,

krökt jernspets eller jernhake, hafva de efter aftal funnit nyssnämude dörr alldeles oläst, ingått och genast upptändt ljus i en blindlykta som de medhaft. P. Boberg ville genast skrida till mordet, men hindrades derifrån af Calander, som icke ansåg det värddt att mörda innan de först utrönt, hvad de kunde skörda i bodarne. Desse uppbrötos utan svårighet med den medhafde jernspetsen. Calander stoppade gulduret och silfret i fickorna, penningarne förvarades i en påse *). I tvenne timmar varade stölden, och sedan den var fullbordad, hafva de utsläckt ljuset. Calander utbar penningpåsen på gården, P. Boberg gick till Apels rum och klappade på dörren. När Apel på tillfrågan fått höra namnet, har han slagit eld i ljus, med ljuset i hand öppnat för dem dörren och under yttrande: "det måtte vara mycket

Denne åter hade vid pass 14 dagar före mordet köpt den samma jemte 3:ne andra, dem han sjelf begagnat till slagit, i Vira bruks försäljningsmagasin, och samma dag, såsom nyss är nämndt, lemnat den till sin broder P. Boberg, utan att då fråga varit om dess framtida bruk till det påtänkta mordet.

*) Af de utfärdade Kungörelserna är beloppet af de stulna penningarne bekant, äfvensom hvilka guld- och silfverpiecer vid samma tillfälle stulos.

sent," tillsport dem, hvad klockan vore. De svarade att det var midnatt, begärde och erhöilo vatten att dricka. Apel gick ett stycke framåt gången och yttrade derunder: "det är bra, ingen fara här." Men Calander följde tätt efter honom, och just då Apel vände sig om, gaf den förre honom med yxan ett åt hufvudet ämnadt slag, men hvilket träffade halsen; han kullknuffades i det samma, ljuset föll ur hans hand, då äfven P. Boberg tillrusade, störtrade sig på honom och afskar honom halsen. Sedan denna gerning var fullbordad, vände Boberg tillbaka till Apels rum; der var Calander redan inne och slog omkring sig med yxhammaren, hvaraf väl några slag träffade hustrun Apel, men äfven Boberg fick i detsamma han inkom af misshugg ett slag, så att han blifvit likasom yr i hufvudet, hvarföre han tillsagt Calander att göra sig undan, då, sedan denne utgått, Boberg ensam med hugg af knifven, af hvilka somlige gingo djupt, men andre åter slintade och endast skrubbade huden såsom han tyckte, begått mordet. Derpå har han gått ut på gården, der han träffade Calander, som under tiden öfver taket kastat i sjön yxan och jernspetsen, och på hans tillfrågan, "tar hon sig?" har han svarat: "nej så mycket har hon fått,

att hon aldrig tar sig." Hundarne, som nattetid i Slagtarhuset pläga lössläppas, hade varit unga valpar, som under hela detta uppträde endast morrat. Först vid utgåendet ur Slagtarhuset hafva de åt dem framkastat några köttstycken; sedan hafva de begifvit sig bort och tagit vägen till Blasieholmen, der Boberg badades i hufvudet med vatten, hvarjemte de tvättat sina händer utan att de likväl hvarken på dem eller kläderna förmärkt något blod, derefter fortsatt vägen öfver nya och gamla bron till spången vid myntet, der de åtskiljts och hvar och en förfogat sig till sitt hem.

Calanders hustru, som samma natt uppehållit sig i staden och legat uti sin mans boningsrum i det så kallade Stallmästarehostället vid Norrbro, hade redan några dagar förut af ett och annat yttrande som undfallit mannen, förmodat att någon stöld i Slagtarhuset af honom och Boberg var å bane. Hon blef nu förvisad att den samma verkligen för sig gått, då hennes man (som aftonen förut kl. 10 utgått och på hennes frågan, hvart? svarat: till Skeppsbron), nu kl. 2 om natten, "gnolade och småsjungande" då han gick genom det yttre rummet, återkom och framtog gulduren, silfret och de stora sedlarna

(dem Böberg icke velat behålla). Då hon såg dessa persedlar, har hon utbrustit i tårar och sagt: *vi äro olycklige! hvar har du fått detta?* Men han svarade: *bry dig ej derom, jag kan ej hjälpa hvad som redan är gjordt.* Derpå har han klädt af sig och lagt sig att sofva, åter uppstigit vid pass kl. 5, gått till fenstret, sett utåt Slagtarhuset och yttrat: *Pelle är dock en styfver knös; de lära väl der borta snart komma i rörelse.*" Då, efter hustruns eget yttrande, rann det henne i sinnet, att de hade mördat. Hon frågade sin man derom, men han svarade: "skulle du kunna tro mig om sådant." Sedan om morgonen kl. 7 efter en sömnlös natt, har hon mot mannens vilja begifvit sig ut och händelsevis kommit att taga vägen till ett henne bekant hus, der hon ingått i tjenstefolkets rum och hört en af de närvarande yttra: *har ni sett hvad väsen det i dag är på uppsyningen, det säges att 2 personer i natt blifvit mördade i Slagtarhuset.* Vid dessa ord hade hon blifvit utom sig af förskräckelse, sagt sig må illa, begärt ett glas vatten, samt sedan gått derifrån hem, då hon berättat sin man hvad hon hört, hvarpå han för henne erkänt mordet, men sagt, att han deri icke haft annan del, än att han stått på vakt utanför Slagtarhuset.

Peter Boberg, som obemärkt återkom till sitt hem på lika sätt som han derifrån utan allas vettskap utgått*), gömde den till hans förvar lemnade penningpåsen på höskullen, gick sedan ner till stallet, uträttade hvarjehanda sysslor, lade sig derpå att sofva, men sedan han legat en timma utan att kunna insomna, steg han upp och gick att äta frukost.

Kl. 5 på morgonen har Carl Boberg begifvit sig hemifrån i sällskap med en annan Slagtargesäll (Vesterberg), hvilken han inböd på ett näringsställe, hvarifrån Vesterberg åter genast bortgått, men Boberg qvarstannat en stund längre, så att när han framkom till Slagtarhuset, såg han de tvenne först dit ankomne Slagtargesällerne utkomna derifrån och på gatan möta Ericson, som strax derefter ingick i Slagtarhuset. Efter honom smög sig Boberg, utan att någon blifvit honom varse, och då Ericson begaf sig in i Apels förstuga, har Boberg ingått i sjelfva Slagtarhuset gången uppföre förbi den mördade Apel; sedan, då han såg Ericson skyndsamt begifva sig ut från Apels rum, har han obemärkt ingått dit, då hustrun Apel,

*) Han hade af en Städerska fått låna portnyckeln, för att, efter hvad han för henne yttrat, om natten insläppa en flicka till sig.

när hon blifvit honom varse, med en matt och hes röst tillsport honom: om han varit der i natt? När han dertill nekade, sade hon till honom: "kära Boberg, hjälp mig!" Det lofvade han, grep till den ändan till en uddhvass knif, som legat på en ofvanför sängen stående hylla, och då han såg, att de sår hon fått, icke voro dödande, gaf han henne ett djupt hugg och afmätte hugget så, att det träffade strupen, då blod utfrustat, hvarpå han skyndsamt, utan att blifva sedd af någon, hastade bort till Hötorget, i afsigt att der träffa sin husbonde och för honom berätta händelsen; men då han icke råkade honom, återvände han till Slagtarhuset, der han deltog i de öfrigas förvåning. Det berättas, att han för flere personer, som om morgonen infunno sig i Slagtarhuset, helt kallsinnigt visat de sår Apel och hans hustru fått, och dervid yttrat: *nog kunna mördarne ha ro här i tiden, men aldrig få de det i evigheten.* Med lika köld och utan ringaste tecken till sinnesrörelse har han äfven bevistat de mördades begrafning.

Tvenne dagar förbigingo innan mördarne träffades, men Söndagen den 25:te på f. m. mellan kl. 9 och 10 infunno de sig efter öfverenskommelse hos P. Boberg, och på höskullen, der penningpåsen för-

varades, förrättade den första delningen, då hvar och en erhöll en lott af 50 R: d. B: co. De öfverenskommo att efter 8 dagar på samma tid åter träffas hos P. Boberg, hvilket äfven gått i verkställighet, och hafva de då flyttat påsen från höskul-len till Bobergs kammare, åter företagit en delning och hvardera erhållit 100 R: d. Sedan 8 dagar åter voro förbigångne, under hvilken tid P. Boberg för mera säkerhet nergrävt påsen i sin matmoders kol-källare, hafva de å nyo sammanträdt, åter delat, och hvardera bekommit 250 R. B. Ännu en gång hafva de kommit tillsam-mans, då de skiftat återstoden, men hvar-deras lott icke utgjort mera än 11 R. r. g. Calander hade alltid uttagit sina andelar, C. Boberg endast någon del, men P. Bo-berg åter alltid laggt sin lott tillbaka i påsen, hvarutur han efterhand uttagit smär-re summor, så ofta han behöft penningar.

Dessa penningar använde hvar och en efter sina behof. Calander har af sina uttagne andelar utgifvit för åtskilliga klädes-persedlar ungefär 140 R., för ett par ljus-stakar 11, för en spegellåda 7, en socker-tång 8, 1 dussin bordknifvar 11, tvenne taflor 4, o. s. v. samt till sin hustru lem-nat efter hand vid pass 500 R., hvaraf hon utgifvit större delen till bryggare och

hökare, betalt gamla skulder o. s. v. C. Boberg har af de penningar han utaf sin andel uttagit, utbetalt 68 R. för en surtout och byxor, för en silfverklocka med nyckel och pitschaft af guld 47, en säng 14, en väggklocka 3 o. s. v., tillsammans 161 R:d.rgs., utom hvad han på näringsställen förskingrat. P. Boberg åter, utom en på krogar förstörd betydlig summa, hvaraf han icke en gång kunnat uppgifva ungefärliga beloppet, har köpt en surtout för 48 R., för en hatt utgifvit 7, för en väst 5, bortspelat på lotteri 13, bortlånt till åtskilliga 26 o. s. v., tillsammans vid pass 112 R:d.

Men eluru de på detta sätt inom en kort tid rikligen försett sig med ett och annat, hafva de dock dervid iakttagit en viss försigtighet, så att flere personer, som länge varit med dem bekanta, intygat, att de icke hos dem märkt något ovanligt, emedan de, såsom innehafvande goda tjänster och goda löner, alltid lefvat och klädt sig väl, dessutom varit kände för ett ärligt och beskedligt uppförande, så att ingen kunnat misstänka dem för sådana brott eller ihogkommit att på dem fästa en noggrann och sträng uppmärksamhet. Bröderna Boberg hafva ock haft den försigtighet,

att endast efterhand och i smärre summor uttaga sina andelar, och redan första Söndagen, då de alla voro tillsammans, hafva de förre allvarligen förmanat Calander, att ovillkorligen förstöra gulduren, silfret och de större sedlarne, emedan desse persedlar annars lätteligen förr eller sednare kunde leda till upptäckt. Detta har han dock icke efterkommit förrän 14 dagar derefter, då han sönderrifvit och i sjön nedanför Stallmästarbostället kastat de större sedlarne (som efter hans och bröderne Bobergs uppgift icke varit flere än tre, den ena stor 400 R.d. och de begge öfriga hvardera 50 R.). Gulduren och silfret hade han vid samma tid utburit till Haga att förvaras af sin hustru, som inläst dessa persedlar i en bureau. Några dagar derefter blef hon dock af sin man tillsagd att kasta alltsammans i sjön, hvilket hon ock strax derefter för hnom sagt sig hafva gjort, ehuru hon haft det samma gömdt i en vrå af förstugan, der sopor, skyfflar och annat plägade läggas. Der hade det legat några dagar, hvarefter hon flyttat alltsammans till ett ställe i skogen vid Haga. Men en natt tycktes henne i drömmen, att någon träffat på dessa saker; då tog hon dem åter derifrån och gömde dem i den förutnämnde cofferten, utom en guld-

ring och en guldnyckel, dem hon förvarat under takåsen.

Till följe af denna bekännelse sändes Policebetjening att visitera den hos hustrun Calanders granne förvarade cofferten. Der fans likväl ingen ting; men en af hustrun Calanders pigor erkände, att så snart hennes matmoder blifvit häktad och hon vid Öfverståthållarembetet blifvit förhörd, hade hon tagit bort de i cofferten förvarade guld- och silverpiecer och undanstuckit dem på flere ställen under takåsarne; hon erkände vidare, att hon, såsom hennes matmoder under förhören uppgifvit, af henne undfått en silversnusdosa, hvilken hon äfven haft hos sig vid första förhöret inför Öfverståthållarembetet, men densamma icke företett, utan sedan i staden qvarlemnadt i förvar. Då hon derföre nu uppkallades och henne föreställdes, att hon, på allvarsam tillfrågan om något guld och silfver fans hos hennes husbondfolk som i början af hennes tjenstetid icke funnits, sådant enständigt bestridt *), nu deremot genom egen bekännelse blifvit förvunnen om motsatsen — svarade hon, att det alldeles icke fallit henne in att de skulle vara stulna, allraminst ur Slagtarhuset, ehuru hon icke

*) Se sid. 26.

kunde neka, att hon efter första förhöret vid Öfverståthållarembetet börjat misstänka sitt husbondfolks åtkomst deraf, men som deras tjentehjon icke egt styrka att någon ting derom yppa.

Genom personer kunniga i simkonsten hafva flerfalldiga försök blifvit gjorda, att återfå de i Norrström och i sjön vid Haga kastade verken och boëterna till de stulna gulduren, äfvensom den bortkastade yxan och jernspetsen. Men dessa försök hafva varit fruktlösa; endast yxan har blifvit igenfunnen uti en i strömmen nedanför Slagtarhuset nedsänkt båt och af Calander och Boberg igenkänd att vara den samma hvilken de nyttjat. Efter den sednares anvisning igenfann man äfven den i hans matmoders kolkällare förvarade penningpåsen. Den var djupt nergräfd, en flat stenhäll laggd ofvanpå, hvilket allt varit så väl verkställdt, att om icke Boberg sjelf utpekat stället, hade man svårligen kunnat igenfinna påsen, utan att genomgräfva hela källaren. Den befans hårdt omknuten med ett stycke segelgarn, sedlarne voro lagde i buntar och befunnos utgöra 698 R:d. 16 sk. B:co. Enligt hvad mördarne uppgifvit, hafva de penningar de funnit i bodarne icke utgjort mer än hälften af hvad Slagtarne uppgifvit vara från dem

stulet. Denna skiljaktighet föreställtes de förra flerfalldiga gångor med allvarliga förmaningar att redovisa för den återstående hälften; men ehuru många gångor denna redovisning affordrades dem, hafva de likväl under hela tiden af målets öfvervarande vid Öfverståthållarembetet envist förblifvit vid sina redan gjorda uppgifter och förklarar, att ingen af dem bekommit de 2 å 3 st. 100 R. sedl., som efter Slagrarne's uppgift blifvit bortstulne.

Den vildhet och hårdhet i karaktern, som hela denna händelsens gång synes utmärka hos bröderna Boberg, hafva de äfven bibehållit under fortgången af ransakningen. De hafva med mycken kallsinnighet, nästan med fräckhet omtalt sina bragder, i synnerhet den yngre Peter Boberg, som, då han engång i början af ransakningen vid nedgåendet till häktet efterföljdes af mycket folk, i hast skall hafva vändt sig om och skrattande sjelf förkunnat, att han var en af Slagtarhusmördarne.

Deremot har Calander betygat en liflig ånger ej mindre öfver den blodgerning, för hvilken han nu stod till rätta än öfver sitt framfarna uppförande; han har, så vidt han kunnat erinra sig, bekänt de stölder han under de 2:ne sednare åren begått, och hafva desse icke varit mindre än 10

på 10 särskilda ställen, hvarutom han varit delaktig i flere andra i så måtto, att han dels af dem varit medvetande, dels gifvit anvisning, dels förvarat och försålt det stulna godset. Äfven C. Boberg har bekänt, att han, som i 5 års tid varit i Slagtarens Falks tjenst och af denne blifvit ansedd för en redlig och pålitlig tjenare, dock under de tvenne sednare åren esomoftast begått flere smärre stölder i Slagtarhuset, ja ännu kort före mordet derstädes stulit 50 R. B:co. Vid dessa stölder har han 2:ne gånger haft sin broder med sig, och märkbart är, att han aldrig stulit ur någon annans bod än sin husbondes, hvilken åter, ehuru han flere gånger saknat penningar, dock aldrig kunnat misstänka någon viss person, allraminst Carl Boberg.

Ransakningen om mordet och stölder-
na i Slagtarhuset var nyss fulländad, då
Öfvergevaldigern Titz den 14 Juli kl. mel-
lan 3 och 4 på morgonen infann sig hos
Policemästaren, Herr Underståhållaren och
Riddaren af Vannqvist, och anmälte, att
Näringsidkerskan, enkan Anna Vestlund i
dess hus vid öfre Badstugugatan på Söder-
malm blifvit jemte dess fosterdotter Anna

Elisabeth Bergman den föregående aftonen mördade i sjelfva näringsrummet. Han, Titz, hade genast vid första underrättelsen om mordet, begifvit sig till stället och funnit enkan Vestlund död liggande inom disken med tvenne hugghål i hufvudet, men hennes fosterdotter, ehuru äfven svårt sårad af tvenne slag i hufvudet, befans dock ännu vid lif. Han hade på stället genast fogat anstalt om Läkares tillkallande. För öfrigt hade han uti rummet funnit en huggyxa med nytt skaft, hvilken förmodades blifvit till mordet begagnad, hvarjemte han af flickan Bergman fått upplyst, att en okänd mansperson, klädd i blå rock, med bleklad ansigte, och hvilken hon trodde skulle bo i granskapet, hade förleden afton varit sist inne i näringsrummet, utan att hon likväl kunde erinra sig, om det varit han eller någon annan som slagit henne.

Titz anbefalltes, att genast tillsäga vederbörande läkare att besigtiga enkan Vestlund och hennes fosterdotter, samt af den sednare, så vidt hennes tillstånd kunde tillåta, äfvensom af andra i granskapet boende personer, inhämta bestämdare underrättelser om den eller dem, som den föregående aftonen sist varit inne i näringsrummet, hvarest han genom samtli-

ge Policebetjeningen skulle låta efterspana den eller de samma, och sedan tidigt på morgonen samma dag om förloppet af lemna berättelse i Police-kammaren.

Till följd häraf inberättade Titz kl. 7 på morgonen, att han af flickan Bergman i anseende till hennes svaga tillstånd icke kunnat erhålla några beständare underrättelser; ledd således endast af dem han redan förut erhållit och dem en i granskapet boende hustru äfven afgifvit, alldeles instämmande med flickan Bergmans, hade han genast anställt de sorgfälligaste efterspaningar och slutligen erhållit upplysningar, som gifvo honom anledning att misstänka Vagnmakare-gesällen C. J. Hammarström att vara banemannen. Han hade derföre kl. half till 6 på morgonen infunnit sig i dennes hemvist hos modren Vagnmakare-enkan A. C. Hammarström. Sonen var utgången, men modren var hemma. Hon igenkände yxan, den samma som blifvit funnen i de mördades rum, och nu framvistes för henne; hon sade att den blifvit bortstulen den föregående aftonen. Hammarström efterfrågades förgäfvos på de stäl- len, der han plägade arbeta; omsider träffades han dock hemma; han igenkände yxan, berättade att den blifvit bortstulen för någon tid sedan och nekade alldeles

till gerningen; men då han, uppkallad till Police-kammaren, förhördes och anmanades att tala sanningen, gjorde han omsider under särskilda förhör följande bekännelse:

Han hade, sade han, den föregående dagen eller den 13 Juli, när han vid middagstiden infann sig hos enkan Vestlund, under måltiden blifvit varse penningar i hennes disklåda, och då beslutit att på något sätt söka bemäktiga sig dem; likväl hade ännu icke, efter hans eget yttrande, "de onda tankarna att mörda fallit på honom." Men på eft. m., sedan han ännu en gång besökt näringsstället och undertiden grubblat huru han skulle åtkomma penningarna, har han vid det tillfälle, då han framtagit yxan och begifvit sig till en bredevid gården varande trädgård att hugga ved, fallit på det olyckliga beslut, när intet annat medel kunde upptänkas, att mörda enkan Vestlund och hennes fosterdotter. I denna afsigt begaf han sig till den förras hus kl. half till 10 på aftonen, medhafvande yxan, hvilken han kvarlemnade utanföre i ett hörn af förstugan; sedan har han ingått i näringsrummet, begärt och erhållit en sup bränvin, samt kvarstannat till dess alla innevarande bortgått. Då alla aflägsnat sig och flickan utgått för att tillskjuta luckorna dem modren tillskrufvade, har han undertiden obe-

märkt inhämtat yxan och derpå åter begärt en sup, hvilken blifvit honom vägrad, "emedan han, som gumman yttrat, för den dagen fått nog och tiden dessutom redan var förliden, då näringsstället borde vara tillslutet." När flickan i det samma inkom och sade att hon på förstugubron laggt låset till porten för att den samma igenläsa, så snart den innevarande mannen bortgått, samt dervid vände sig om likasom för att ingå i det inre rummet, har han i samma ögonblick gifvit henne ett slag med yxhammaren, så att hon fallit omkull, derpå sprungit till dörren och pålaggt haspen, att ingen utifrån måtte öfverraska honom, sedan rusat på gumman och henne slagit, derpå åter vändt sig till flickan, som låg på golvet och skrek högljudt, gifvit henne ett slag, sedan gumman åter ett, derpå ryckt upp disklådan, som dock genom hans brådskas lintade honom ur händerna och föll på golvet, hvarpå han åter upplyftat den på disken, men hörde i det samma buller af folk, som kom trappan nedför från öfre våningen, hvaröfver han så förskräcktes, att han icke fått tid tillgripa merä än några sedlar och litet löspenningar (tillsammans 2 R:d. och några skill.), sprang derpå hastigt öfver flickan, som låg på tröskeln mellan begge rummen, hoppade upp på ett bord, som stod

inunder det ena fenstret, uppskrufvade luckan och genom fenstret skyndade ut på gatan, derifrån han utan uppehåll och med största hast begaf sig hem och afklädde sig. Då modren i det samma äfven hemkom och frågade honom, hvar han den dagen varit? sade han: "hos Vaktmästaren Vadström," hos hvilken han någon tid arbetat; på hennes vidare yttrande: "vi ha ingen vedstikka till i morgon; hvar är yxan?" svarade han: "i trädgården?" Hon gick då dit, men fann den icke, trodde derföre att den blifvit tillvaratagen af gårdsfolket, men när hon följande morgon blef förvissad, att ingen varseblifvit densamma, har hon kl. 5. på morgonen gått till sin son och sagt honom det, hvarpå han svarat: "förmodeligen är den då bortstulen." Vid samma tid har han utgått, som modren trodde, till sitt arbete; men han gick till ett näringsställe, och när han återvände hem, blef han strax efter hemkomsten gripen.

Fleré personer som troddes kunna meddela några ytterligare underrättelser om förloppet af denna händelse, förekallades och hördes. De som bo i våningen ofvanupå enkan Vestlunds näringsrum, berättade, att de mellan kl. 10 och 11 om aftonen, sedan de laggt sig, hört i de nedre rummen ett buller, strax derpå ett gällt skrik likt ett nödrop, sedan åter ett underligt läte som tycktes komma från en menniska i convulsioner; de hade då trott, att enkan Vestlund fått slag, uppstego derföre genast och

gingo ned för att bispringa henne. Men när de nedkommo, funno de dörren till näringsrummet stängd innanföre, gingo därför ut på gården och derifrån på gatan, hvarest de utanför fenstret till det rum, som ligger inom näringsrummet funno en blodig strumpa, misstänkte strax att något brott blifvit föröfvadt, helst de under all detta hört inifrån rummet ett oredigt ljud, yttrade denna misstänka och föreviste den blodiga strumpan för en fremmande person, som i det samma kom gående gatan fram och äfven hört ropet; denne hastade genast till en af granngårdarne, lånte en stol, kom med tillhjälp af denna in genom fenstret och öppnade dörren för de öfriga. De funno då flickan liggande hufvudstupa öfver tröskeln till dörren mellan det yttre och inre rummet, öfverhöljd af blod, men dock med tecken till lif. Sedan de tändt eld i ljus, blefvo de äfven varse gumman, liggande död innanföre disken, nedfallen från en der stående stol; i hennes knän låg en plånbok.

Hvad den blodiga strumpan beträffade, förmodade Hammarström, att då han sprang öfver flickan och trampade i den blod, som i myckenhet utflöt från henne, har han sannolikt på golvet eller i fenstret kommit att vidröra den samma, då den troligen fastnat vid hans blodiga fötter och följt med honom ut genom fenstret. Den plånbok man funnit i änkan Vestlunds knän, hade

han icke blifvit varse, utan ansåg troligt, att densamma legat i disklådan, då denna nedföll på golvet.

Denne Hammarström är 27 år gammal, född i Södertelje, der hans för flere år sedan afledne fader varit Vagnmakare. Bland fem ännu lefvande syskon är han den äldste. Hans moder förklarade vid förhöret, att hon aldrig förmodat sin son i stånd att begå en sådan gerning som denna; hon har dertill ansett honom för mycket enfaldig och sagtmodig, men deremot har han varit *lättjefull och begifven på starka drycker.*

Ehuru Hammarström erkänt sig skyldig till det ifrågavarande mordet, fann dock Herr Underståthållaren och Riddaren af Vannqvist nödigt, att i mördarens närvaro höra flickan Bergman, och begaf sig dertföre sjelf till enkan Vestlunds hus, dit äfven Hammarström ledsagades under säker bevakning. Flickan var ännu plågad af en ganska stark värk och svindel i hufvudet, men kunde dock med redighet erinra sig allt hvad som passerat, till dess hon fick det första slaget. Då Hammarström framställdes för henne, yttrade hon under en synbar sinnesrörelse, att det var samma person. Man hade ännu icke vågat för flickan yppa enkan Vestlunds död, hvilken hon kallat för moder. Hon visste ännu icke annat än att det var hon ensam, som blifvit af honom så illa handterad; dertföre frågade hon honom: "i hvilken afsigt

han gjort henne detta och hvad ondt hon
 väl gjort honom."

Sedan beskaffenheten af de här ofvanför-
 mälte brottmål sålunda blifvit utredd och
 alla upplysningar blifvit inhämtade, som
 möjligen kunnat erhållas; sedan ransaknin-
 gen af det ena vid Kongl. Öfverståthållarem-
 betet varat 14 dagar, det andra en ännu kort-
 are tid, hafva de blifvit hänskjutne till ve-
 derbörande domare, till ytterligare gransk-
 ning samt pröfning af det lagens rum,
 som till dessa brott bör lämpas.

Priset: 16 sk. B:co.

